

ENDRINGER DOMSTOLLOVEN – HØRINGSUTTALELSE.

Fra forslaget, (innflettet note for hver av 3 merknader) :

«§ 7-25. Forsikring

(1) Første gang noen gjør tjeneste som meddommer, skal rettens leder gjøre oppmerksom på meddommeres oppgaver og ansvar. Meddommeren skal avgi forsikring om at han **1)** vil **2)** gi vel akt på alt som forhandles i retten, og at han vil dømme slik han for **3)** sannest og rettest å være etter loven og bevisene i saken. Alle tilstedeværende skal reise seg når forsikringen avgis.»

- 1) "han" må kanskje kunne gå ut til fordel for kjønnsnøytralt "**denne meddommer**" eller "**meddommeren**".
- 2) Någjeldende formulering "**såvel i denne sak som i alle fremtidige saker**" understreker solennitetshensynet. Avgiver opphøyes i den viktige rolle med rettigheter og forpliktelser. Samfunnets autorisasjon skjer der og da også for senere saker. Jeg mener formuleringen ikke bør droppes, men at det mer symboltunge her bør videreføres.
- 3) Ordet «**vet**» i gjeldende formular er uten nærmere begrunnelse droppet. Meddommerens individuelle plikter og rettigheter ut fra egen overbevisning anser jeg som en av de viktigste bærebjelker i fortløpende dognadsinnsats til opprettholdelse og forbedring av rettstaten. Dette såkalte "sivile mot" for vedkommende meddommer til å følge sin individuelle overbevisning styrkes ved ordbruken "**vet** sannest og rettest". Forslått uttalelse av ordet "vet" vil lett medføre at velsignelse av selvstendighet og individuelt "sivilt mot" i rolleforventning, blir fraværende eller uklar.

Det anses forhåpentlig svært så dagsaktuelt å stimulere meddommere til å melde seg til det viktige samfunnsoppdrag som legmannselementet betyr. Trygghet omkring dette å ha både rett og plikt til å følge sin egen overbevisning, vil trolig for mange være avgjørende faktor. Det vil ikke være ønskelig utvikling om meddommere føler seg mer "fanget" ved å ha kommet inn i utvalget. F.eks. dersom det oppleves slik at viktig kjerne i integritet ikke har tilstrekkelig vern. Særlig kan det bli misforhold viss sanksjonsbelagte plikter snarere kan gi næring til engstelse.

Om samfunnet skulle miste velmotiverte legfolk og all den klokhet folkedypet kan representere, må dette anses som faretruende tilbakeskritt for rettstaten.

Endelig vil jeg tillate meg å argumentere mot at någjeldende særskilte formular for dommerforsikring for fagdommer, skal droppes i ny lov. Min uenighet retter seg mot følgende kommentar i utkastet på side 85 :

«Med den tydeliggjøring av krav og forventninger til dommere som følger av lovens bestemmelser og gjennomføringen av dem, kan det ikke ses at en dommerforsikring vil ha noen nevneverdig prinsipiell, praktisk eller symbolsk betydning for embetsdommerne ut over det embetseden har. For embetsdommere må det være tilstrekkelig med én formalhandling i form av embetseden.»

Tilbaketoget her anser jeg ikke ubetinget tidsriktig. Fra nettet kan lastes ned hva ungdommen skal bevisstgjøres på ved sin juristutdanning, f. eks. ved UIO : Etikkforelesning 26.09.2015, JURISTETIKK – Regelverk og etiske dilemmaer, Sverre Blandhol Professor dr. Juris. I stikkords-referatet gis innledende henvisning til Aristoteles (384 – 322), «Etikk er praktisk klokskap..», og de ulike profesjoners regler gjennomgås. Noe av det mest håndfaste og praktisk rettede som er funnet verdig til å gjengis i forelesningen, synes faktisk å være nettopp avsnittet for dommere ;

Dommerforsikringen *«Jeg forsikrer at jeg samvittighetsfullt vil oppfylle mine plikter som dommer – at jeg vil handle og dømme således som jeg etter loven og for min samvittighet kan forsvare, og verken av hat eller vennskap, verken for gunst eller gave eller av annen årsak vike fra rett og rettferdighet.»*

Som en ser springer det ut både rett og plikt av det som understrekes i forsikringen. Og det eksemplifiseres på slik måte at rolleforventning blir ikke så ulik den forsikring som meddommer høytidelig avkreves. Rollefelleskapet - «teamet» - er da også uttrykkelig bekreftet ved etiske retningslinjer for fagdommer, omsider vedtatt 01.10.10. Her formaliseres nemlig som etisk plikt å behandle meddommere som fullverdige medlemmer av den samlede rett.

Det anses forhåpentligvis nå som stadig mer tidsriktig å gi meddommere opplæring som bevisstgjør og gjør dem trygge i deres rolle. Like viktig som egen forsikring, kan da for meddommer være god kunnskap om helheten og ordlyden i fagdommers tilsvarende forsikring.

Selv føler jeg meg som fagdommer slett ikke ferdig utlært i fullgodt samarbeid med meddommere. I denne sammenheng tror jeg det er viktig ikke å glemme folkekravet om forbedring når justisfeil avdekkes, f.eks. både etter Bjugn-, Liland- og Fritz Moen-sakene. Med slik bakgrunn vil det vel ikke bare være fasadedekorasjon å kreve årvåkenhet, men også et vern om egen integritet symbolisert gjennom dommerforsikringer. I sistnevnte sak roet som kjent dav. justisminister folket ved pressemelding der bl.a. inngikk :

“--hele straffesystemet skylder Fritz Moen ydmykhet, selvransakelse og vilje til endring. Unnskyldningen setter ikke punktum i saken.»